

Seminární/portfoliový úkol

1. Vyberte si školu, jejíž ŠVP školy, kde vykonáváte praxi. Prostudujte její ŠVP a odpovězte na otázky: Jaká je deklarovaná charakteristika školy? Na jakých deklarovaných principech/strategiích daný ŠVP staví? Odpovědi shrňte do jednoho odstavce.

Když se řekne škola

Školní pedagogika 1/1, LF PS 2020

Seminář 2

Úvod do problematiky – škola, výchova, vzdělávání, vzdělání.

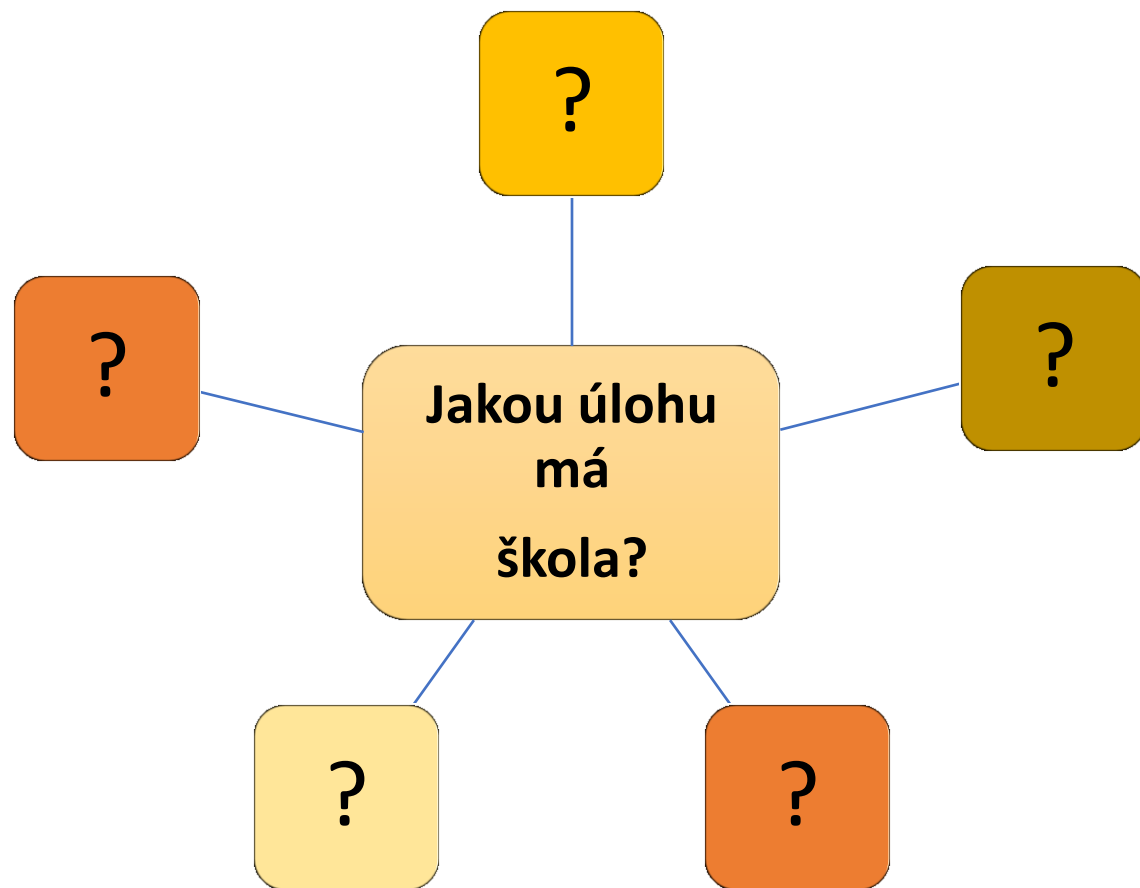
Cíle výuky

5. 10.2020

- Student/ka vysvětlí funkce školy.
- Student/ka charakterizuje filozofie vzdělávání.

Proč **škola existuje** ve společnosti, jaký má **smysl a vztah** k potřebám společnosti, jaké má **postavení** mezi ostatními institucemi?

Proč **škola existuje** ve společnosti, jaký má **smysl a vztah** k potřebám společnosti, jaké má **postavení** mezi ostatními institucemi?

- Vychovává, vzdělává, ...
- zařazuje do společenství,
- předává **kulturní** obsahy, dovednosti, symboly k existenci v určité kultuře. Je „**správou**“ **kulturního dědictví** (vědění v tom nejširším slova smyslu) a zprostředkovává je **v systematizované podobě** (ve vědních, uměleckých a jiných oborech).
- vede žáka ke zvládnutí vzdělávacích požadavků, **aktualizuje potenciality rozvoje žáků** v projevech kognitivních, emocionálně prožitkových, morálně postojových.

Aby to učitel zvládal, je třeba, aby znal, co žák může:

dokázat,

zvládnout,

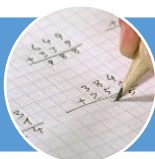
pochopit,

překonat,

vytvořit,

vyřešit apod.

Škola

- v řeckém výrazu *scholé* znamená *prázdeň*, tj. *volnost, příležitost* či *možnost* věnovat se vlastnímu vzdělávání.
- „*V intervalu 'nedělním' se setkávají svobodní příslušníci obce se skutečným poznáváním sebe, světa, s příležitostí věnovat se záležitostem vyššího řádu, které jsou cestou k emancipaci z 'aischolia', povrchního zaujetí a zaneprázdněnosti všednostmi a denním shonem*“ (Walterová 2004, s. 18-22).

- **Vznik školy**, resp. výuky organizované ve školních třídách - přibližně před 5 tisíci lety, na území Mezopotámie a Egypta (Tremel 2000, s. 111).
- Klíčový - **objev písma** (psaní poměrně komplikovanou dovedností a nebylo snadné se ji běžně *naučit*, začalo se jí **cíleně vyučovat**).
- **Organizovaná výuka psaní** v instituci zvané *škola* byla účinná, učitelé začali ve školách postupně *žákům zprostředkovávat i další dovednosti a vědomosti*.
- Škola jako jedna z **nejúspěšnějších institucí kulturních dějin** (**rozšiřování lidského vědění** a životně důležitá potřeba jeho zprostředkování budoucím generacím).

- Působení **společenských sil a instancí** na školu – původně **filozofie** (resp. věda), pak do područí **církve**, později **státu** a dnes hospodářství .
- Školy do vzdělávacího systému – souboru všech škol, školských zařízení a jiných vzdělávacích institucí.
- Má ustálenou strukturu, regulované fungování a vztah s jinými systémy společnosti: školská soustava, mimoškolní vzdělávací instituce (kurzy, školení), kulturní a osvětové instituce (knihovny, muzea), někdy i působení masových médií.
- Ke zlepšení srovnatelnosti údajů v oblasti vzdělávání - Mezinárodní standardní klasifikaci vzdělávání ISCED (1997).

0 – preprimární vzdělávání

1 – primární vzdělávání

2 – nižší sekundární vzdělávání

3 – vyšší sekundární vzdělávání

4 – postsekundární (neterciární) vzdělávání

5 – první stupeň terciárního vzdělávání

6 – druhý stupeň terciárního vzdělávání

- **Škola je politikum** (císařovna Marie Terezie) - stát si vyhrazuje právo vymezovat cíle školního vzdělávání na úrovni zákona.
- Ve Školském zákonu (č. 561/2004 Sb.) - obecné cíle vzdělávání a cíle vzdělávání v jednotlivých stupních a druzích škol (předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání).
- ***Základní vzdělávání*** - v instituci zvané *základní škola*.
- ***Cíle základního vzdělávání*** do základní školy prostřednictvím ***kurikulárních dokumentů***.
- ***Kurikulární dokumenty*** v podobě ***rámcových a školních vzdělávacích programů***.

Proč se vzděláváme?

**Proč se učím
konkrétnímu
předmětu?**

Tři směry filozofie vzdělávání

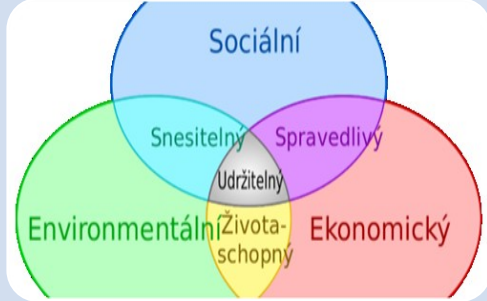
Funkce vzdělání

a) k pochopení:

- současného světa
- současného života
- sebe sama a druhých

b) k rozvoji samostatného
myšlení a odpovědnosti

sociální	Progresivismus osobní	Esencialismus	Rekonstrukcionismus
----------	--------------------------	---------------	---------------------

Výuka připravuje žáka na život v demokratické společnosti.

Výchova ke zdraví, rodinná výchova, volba povolání, prevence negativních sociálních jevů, citový, morální a charakterový rozvoj žáků.

Výuka "šita na míru" podle potřeb a zájmů žáků.

Škola předává znalosti, dovednosti a postoje, rozvíjí osobnost, "základní dovednosti" - komunikaci v mateřském jazyce a matematiku, jiní mají bohatší seznam základních prvků. obsaženy ve školních předmětech.

připravovat budoucí dospělé členy společnosti na to, aby dokázali iniciovat společenské změny a spolupracovat na jejich realizaci.

Cíle základního vzdělávání

Vede k tomu, aby si žáci

- ✓ osvojili potřebné **strategie učení** a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení,
- ✓ se učili **tvořivě myslet** a **řešit** přiměřené **problémy**,
- ✓ účinně **komunikovat a spolupracovat**,
- ✓ chránit své fyzické i duševní **zdraví**, vytvořené **hodnoty** a **životní prostředí**,
- ✓ být **ohleduplní a tolerantní** k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám,
- ✓ poznávat **své schopnosti a reálné možnosti** a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění“ (Školský zákon č. 561/2004 Sb., s. 26).

Na příště:

1. Zaměřte se na **prezentaci** jednoho ze svých **aprobačních předmětů** v daném ŠVP. Odpovězte na otázky: Jak jsou vymezeny **učivo a výstupy** pro daný vyučovací předmět? Srovnejte s filozofiemi vzdělávání u Pasche et al. (1998). Odpovědi shrňte do 1–2 odstavců.

Klíčové pojmy

- Školní pedagogika, normativní didaktika, živá didaktika, evidence-based education,
- vzdělávací politika, kurikulární politika, kurikulární dokumenty,
- **vzdělávací systém, školský systém, škola, škola jako instituce, škola jako organizace, funkce školy, klasifikace ISCED, modely školního vzdělávání,**
- vzdělávání, vzdělání, vzdělanost, pojetí a teorie vzdělávání, obecné cíle vzdělávání,
- cíle, obsahy, učivo, kurikulum, didaktika, ontodidaktická transformace, psychodidaktická transformace, kognitivní transformace,
- didaktické prostředky, interaktivní tabule, školní učebnice, struktura učebnice, didaktické funkce učebnice, používání učebnic,
- žák a jeho učení, učitel a jeho vyučování, výuka, výukové metody, organizační formy, autoregulace učení, celoživotní učení,

- učební úlohy, kompetence k učení, metakognice, reprezentace (mentální),
- diagnostika, hodnocení, formativní hodnocení, sumativní hodnocení, normativní a kriteriální hodnocení, vstupní, průběžné a výstupní hodnocení, autonomní a heteronomní hodnocení, validita hodnocení, funkce hodnocení, role chyby v učebním procesu, diagnostické funkce učebních úloh,
- formy hodnocení (numerická, verbální, grafická, nonverbální), popisný jazyk, kritéria a indikátory hodnocení, závěrečná zpráva (možnosti); hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
- analýza výuky, reflexe výuky, hospitace, videozáznam vyučovací hodiny, hodnocení výuky.
- **RVP, ŠVP, tematické plány, základní kurikulární činnosti učitele, příprava na výuku, výukové strategie, individualizace, diferenciacce.**
- Standard kvality práce učitele.

Literatura

Fend (2006). Fend, H. *Neue Theorie der Schule. Einführung in das Verstehen von Bildungssystemen*. Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften, 2006.

Havlík, R., Koťa, J. (2002). *Sociologie výchovy a školy*. Praha: Portál,

Helus, Z. (2007). Kurikulum jako činitel žákovy personalizace. In Maňák, J., Janík, T. (ed.). *Absolvent základní školy*. Brno: MU, 2007, s. 10–19.

Prokop, J. (2005). *Škola a společnost v kritických teoriích druhé poloviny 20. století*. Praha: Karolinum, Walterová, E. a kol. (2004). *Úloha školy v rozvoji vzdělanosti*. Brno: Paido.

Walterová, E. (2009). Funkce školy a školního vzdělávání v soudobé společnosti. In PRŮCHA, J. (ed.)

Pedagogická encyklopedie. Praha: Portál.

Zákon ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Rámcové vzdělávací programy pro základní a střední školy.

Dů

- <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/14423/VIRTUALNI-HOSPITACE---POZNAVAME-SVET-A-NASI-REPUBLIKU-SEZNAMENI-S-LITOSFEROU.html/>
- <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/10553/virtualni-hospitace-cesky-jazyk-a-literatura-prakticka-aplikace-teroreticky-poznatku-z-hlaskoslovi.html/>
- <https://audiovideo.rvp.cz/video/4327/CHEMIE-ONLINE-INTERNETOVE-ZDROJE-PRO-UCITELE-I-ZAKY.html>
- <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/20157/VERSO---AKTIVNI-PRISTUP-K-UCENI.html>